

феміністська ідеологія, а мораль і загальнолюдські цінності. Так, суспільство визначає умови не тільки соціального, а й біологічного вдосконалення людини. Так, біологічне здоров'я жінки дозволяє їй активно брати участь у житті суспільства, реалізувати свій творчий потенціал, створювати повноцінну сім'ю, народжувати і виховувати дітей. В той же час жінка, яка позбавлена необхідних соціальних умов життєдіяльності, втрачає свою «біологічну форму», опускається не тільки морально, але і фізично, що може служити причиною антисоціальної поведінки і вчинення злочинів. Біологічні відмінності трансформуються в соціальні поведінкові прояви. У такому розумінні бути чоловіком чи жінкою означає не володіти певними природними якостями, а виконувати певні ролі у суспільстві.

Підсумовуючи, слід зазначити, що переважна більшість форм насильства має особливості прояву, залежно від статі його жертви, що може бути пояснено особливостями суспільного становища жінок і чоловіків. Збереження в країні актуальності ситуації щодо насильства, проблем особистої безпеки та торгівлі людьми свідчить про необхідність перегляду стратегій правової системи у всіх її аспектах. Потрібен також широко доступний громадськості моніторинг виконання судових рішень і того, як правоохоронці та судді ставляться до потерпілих від гендерного насильства жінок і чоловіків з наступним оприлюдненням цих даних. Такі заходи сприятимуть підвищенню гендерної та правової культури населення. Для подолання гендерних стереотипів та змінення громадської думки, необхідно підвищити обізнаність суспільства про насильство спрямоване не лише проти жінок, а й проти чоловіків.

Список використаних джерел

1. Конституція України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua>.
2. Амджадін Л.М., Костенко О.Ю., Лібанова Е.М. Гендерні перетворення в Україні. – Київ. ТОВ «АДЕФ-Україна», 2007. – 165 с.

Перунова Ольга Сергіївна,

начальниця відділу з питань дотримання гендерної рівності Управління моніторингу дотримання прав людини МВС України, аспірантка 2 курсу Національної академії внутрішніх справ

СУСПІЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ФАКТОРИ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ЛЮДЕЙ У СУСПІЛЬСТВІ ЗА ОЗНАКОЮ СТАТІ

В умовах розбудови громадянського суспільства, вибору власної моделі поведінки та створення особистого простору, особливої актуальності набувають проблеми гендерного розвитку особистості. Саме в культурі суспільства формується концепція чоловічої і жіночої психології. Важливим етапом для кожної особистості є процес засвоєння нею соціальної ролі, визначеної для неї суспільством від

народження, залежно від того, чоловіком чи жінкою вона народилась, тобто процес гендерної соціалізації. Гендерна соціалізація включає дві взаємопов'язані складові: 1. засвоєння індивідом прийнятних моделей чоловічої та жіночої поведінки, стосунків, норм, цінностей та гендерних стереотипів; 2. вплив суспільства, соціального середовища на індивіда з метою прищеплення йому певних правил та стандартів поведінки, які є соціально прийнятними для жінок і чоловіків у цьому соціокультурному просторі [1].

Диференціація людей у суспільстві за ознакою статі є наслідком гендерних ролей, які притаманні жінкам і чоловікам. Гендерні ролі завжди пов'язані з певною нормативною системою, яку особистість засвоює та відображає у своїй свідомості та поведінці. В процесі формування особистості відбувається маскулінізація та фемінізація суспільства.

Фемінність і маскуліність вважаються істотними характеристиками особистості, що визначають гендерні особливості особистості. Маскуліність – це система властивостей особистості, що традиційно вважаються чоловічими. Маскуліність пов'язується з такими якостями, як незалежність, активність, допитливість, схильність до ризику, здатність до досягнень. Внутрішній світ чоловіка вважається більш упорядкованим і систематизованим, ніж світ жінки. Серед негативних рис маскуліності найчастіше вважається брутальність, авторитарність, агресивність, надмірний раціоналізм.

Фемінність – це властивість особистості, що передбачає відповідність жінки власній психологічній статі, дотримання жіночих статево-рольових норм, типової для жінки поведінки, цінностей, установок. Фемінність пов'язується з емоційністю, м'якістю, чуйністю, нормативністю, комунікативними навичками, сенситивністю, здатністю до емпатії. Фемінна жінка вважається більш реалістичною, практичною, уразливою, безпосередньою і пасивною, ніж жінка з не такою однозначно домінуючою жіночністю [2].

Існують численні дослідження та висновки науковців про те, що значну роль у формуванні маскуліності відіграють жінки, взаємодіючи з чоловіками в приватному та громадському житті. Прикладами, що можуть сприяти зміцненню традиційний уявлень чоловічої моделі поведінки є виховання батьками синів за традиційною моделлю, в якій вони не повинні залучатися до виконання домашніх справ, висловлювати власні емоції та показувати свою слабкість. Такими діями матері, вже у підлітковому віці виховують своїх синів, шляхом формування та нав'язування вже існуючих та прийнятих сімейних, суспільних та традиційних норм.

Якщо говорити про суспільні сфери життєдіяльності, то вони також мають маскулінізовану або фемінізовану схильність. Наприклад, вважається, що соціальна, педагогічна, медична, психологічна, культурна сфери більш притаманні для жінок, а юридична, наукова, військова, політична, правоохоронна, металургійна сфери притаманні для чоловіків. Це не нормативно закріплені норми, це історично

складений процес, який відбувся під час формування суспільства. Такий формальний розподіл сфер на «жіночі» та «чоловічі» поступово призвів до гендерної нерівності та дискримінації за ознакою статі.

Багато років поспіль, жінки виборювали своє право бути рівними з чоловіками, приймати рівноправну участь у політичних, економічних та суспільних рішеннях і лише завдяки цьому сьогодні на соціальному, законодавчому, світовому і національному рівнях системно відбуваються радикальні зміни, які роблять відкритою проблему гендерної рівності, розв'язання якої потребує реалізації гендерної політики, спрямованої на формування нового світогляду щодо ролі жінки в суспільстві, в системі державного управління та зокрема в силових структурах.

Успішне впровадження гендерної політики, насамперед у секторі безпеки, є одним із етапів реалізації демократичних реформ, оскільки впроваджувати зміни в правоохоронній системі, не беручи до уваги гендерну перспективу, означає втрату потенціалу для подальшого реформування правоохоронної системи в цілому та досягнення нею європейських стандартів.

Реалізуючи принцип рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у всіх складових сектору безпеки важливим є формування гендерно чутливого середовища всередині цих агенцій.

Одним із базових законів України з впровадження гендерної політики є Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», метою якого є досягнення паритетного становища жінок і чоловіків у всіх сферах життєдіяльності суспільства шляхом правового забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, ліквідації дискримінації за ознакою статі та застосування спеціальних тимчасових заходів, спрямованих на усунення дисбалансу між можливостями жінок і чоловіків реалізовувати рівні права, надані їм Конституцією і законами України [3].

Досягнення гендерної рівності у суспільстві та секторі безпеки, зокрема – це не позбавлення участі у прийнятті керівних рішень чоловіків, це процес, який веде до покращення рівня життя всіх членів суспільства. Для ефективної реалізації функцій правоохоронних органів важливою складовою є визнання та реагування на різні потреби жінок, чоловіків, хлопчиків і дівчат як представників населення, з якими вони працюють. Однак для цього важливим є те, щоб професія юриста, правоохоронця, поліцейського була рівно доступною як для жінок так і для чоловіків і найголовніше забезпечувалося рівне ставлення до жінок і чоловіків як до професіоналів.

Маскуліність в секторі безпеки багатогранна, її необхідно досліджувати починаючи з дитячого віку, охоплюючи питання здоров'я, батьківства, відповідальності, ставлення до гендерних ролей, професійних та домашніх обов'язків, насильства. Вважаю, що проведення таких досліджень допоможе визначити характеристики маскуліності та фемінності й в подальшому допоможе зробити оцінку

того, що з не біологічні відмінності між статями обмежують жінок і чоловіків маскулініними чи фемінніними характеристиками, а суспільство наділяє певними індивідуальними рисами особистості.

Формування єдиної державної політики, спрямованої на досягнення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків та забезпечення гендерної рівності в секторі безпеки це запорука ефективного реагування на потреби всіх верств населення, надання якісних та репрезентативних послуг для громадян, ефективного забезпечення безпеки та правопорядку, захисту прав і свобод людини і громадянина, підвищення довіри з боку населення, формування правової та недискримінаційної культури, а також дотримання міжнародних та національних зобов'язань у сфері утвердження гендерної рівності.

Список використаних джерел

1. Словник гендерних термінів URL: <http://a-z-gender.net/ua/genderna-socializaciya.html>.
2. Психологія личности: Словарь справочник/Под ред. П. П. Горностая и Т. М. Титаренко. – К.: Рута, 2001. – 320 с.
3. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 8 верес. 2005 р. № 2866-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text>.

Політова Анна Сергіївна,

кандидатка юридичних наук, доцентка

АСПЕКТИ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В УКРАЇНІ

Загальноновизнано, що гендерна нерівність виступає одним із головних порушень прав людини, що виявляється у нерівних можливостях жінок і чоловіків у різних сферах суспільного життя, включаючи політичне представництво та участь у прийнятті рішень, економічні можливості та доступ до ресурсів, повноваження на рівні сім'ї та вразливість до дискримінації й насильства. Причини нерівного розподілу повноважень жінок і чоловіків більшість дослідників цієї проблеми шукають в патріархальних нормах, які закріплюють за представниками різних статей певні соціальні ролі та моделі поведінки, прийнятні для суспільства.

У міжнародних звітах про забезпечення гендерної рівності Україна посідає низькі місця передусім через показник політичної залученості жінок. Так, зокрема, відповідно до щорічного Звіту про глобальний гендерний розрив 2018 року (Global Gender Gap Report 2019), підготовлений Світовим економічним форумом (World Economic Forum), де величина гендерного розриву (gender gap) оцінюється за чотирма важливими показниками нерівності між чоловіками й жінками: економічна участь, рівень освіти, політичне представництво та сфера здоров'я, Україна посідала 65 місце зі 149 досліджуваних країн. Найгірша ситуація, виходячи із таких даних у нашій державі за політичним складником (участю жінок у процесі